

HAYAT SİGORTALARI YÖNETMELİĞİ

Kanun Numarası :
Kabul Tarihi :
Yayımlandığı R. Gazete : Tarih: 09/12/1996 Sayı: 22842
Yayımlandığı Düstur : Tertip: Cilt: Sayfa:

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, hayat sigortalılarının, sigorta ettirenlerin ve lehdarlarının hak ve menfaatlerinin korunması ile hayat sigortacılığı faaliyetlerinin düzenlenmesini ve denetlenmesini teminen hayat sigortaları tarifelerinin teknik özelliklerinin belirlenmesini, teknik karşılıkları, hangi aktif değerlerin hangi oranlarda karşılık olarak gösterilebileceğini, kâr payına ilişkin usul ve esasları, ilân ve reklamlar ile ilgili sair hususları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, sigorta şirketlerinin ölüm, yaşama ve her ikisinin birlikte kapsandığı hem ölüm hem de yaşama ihtimallerine bağlı teminatlar ile ek olarak verilen ferdi kaza, hastalık sonucu maluliyet ve tehlikeli hastalıklar teminatlarının verildiği hayat sigortası tarifelerinin esaslarını, bunların hazırlanarak uygulanmasını, bilgilerin kaydını, sözleşme hükümlerinin takibini, mali tabloların hazırlanmasını, istatistiki verilerin toplanarak değerlendirilmesini, hayat sigortacılığı aracılık faaliyetlerini, gelirlerin dağıtılmasını, yükümlülükler ile varlıkların hesaplanmasını ve ilgili sair faaliyetleri kapsar.

Hukuki Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu'nun 12'nci, 25'inci ve 26'ncı ve Ek 2'nci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Kısaltmalar

Madde 4- Bu yönetmelikte geçen,

- Kanun: 7397 Sayılı Sigorta Murakabe Kanununu,
- Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığını,
- Birlik: Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğini,
- Sigorta Şirketi: Hayat branşında faaliyet gösteren Türkiye'de kurulmuş sigorta şirketleri ile yabancı sigorta şirketlerinin Türkiye'deki şubelerini,
- Sigortalı: Hayatı üzerine sigorta sözleşmesi yapılan kişiyi,
- Lehdar: Lehine sigorta sözleşmesi yapılan kişiyi,
- Aktüer: Aktüerler Yönetmeliğinde tanımlanan ve Aktüerler Siciline kayıtlı aktüerleri,
- Teminat: Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Yönetmeliğinde tanımlanan teminatı,

- i) Menkul kıymet: 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda tanımlanan menkul kıymetleri,
 - j) Varlık: Sigorta şirketlerinin aktiflerinde bulunan demirbaşlar hariç iktisadi değerleri,
 - k) Karşılıkların yatırıldığı varlıklar: Sigorta şirketlerinin sigorta etiren ve lehdarlara olan yükümlülüklerine karşılık olarak aktiflerinde serbest hesaplarından ayrı olarak gösterilen varlıkları,
 - l) Aracı komisyonu: Kanunun 26'ncı maddesine göre Bakanlıkça belirlenen komisyonlar ile Sigorta ve Reasürans Brokerleri Yönetmeliğinin 16'ncı maddesinde tanımlanan komisyonları,
 - m) Gerçek yaş: Sigortalının nüfus cüzdanında yazılan doğum yılına göre hesaplanan gün aldığı yaşını,
 - n) Ortalama yaş: Bir gruba dahil sigortalıların her birinin gerçek yaşı ve sigorta bedeli dikkate alınarak hesaplanan yaş ortalamasını,
 - o) Toptan eşya fiyat endeksi (TEFE): Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan toptan eşya fiyat endeksini,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Hayat Sigortası Tarifeleri

Primler

Madde 5 - Primler, aktüeryal ilkelere göre hesaplanır ve şirketin idari ve mali yapısı ile tarifinin özelliğine göre oluşacak harcamaları karşılayacak yeterlilikte tespit edilir.

Riziko Primi

Madde 6 - Ölüm, yaşama ve her ikisinin birlikte kapsandığı hem ölüm hem de yaşama ihtimallerine bağlı teminatlar ile ek olarak ferdi kaza, hastalık sonucu maluliyet ve tehlikeli hastalık teminatlarının da verildiği hayat sigortaları için sigortalıların gerçek yaşlarına göre hesaplanan primdir.

Birikim Primi

Madde 7 - Hayat sigortaları için riziko primi dışında birikim amacıyla alınan ve teknik esaslara göre hesaplanan primdir.

Tarife Primi

Madde 8 - Sigorta şirketlerinin üstlendikleri rizikolar için sigortalıların gerçek yaşlarına göre hesaplanan primdir. Tarife primi; riziko primi, komisyonlar, gider payları ile varsa birikim primlerini içeren miktardır. Tarife primi, yıllık, 6 aylık, 3 aylık ve aylık olarak tahsil edilebilir. Ödeme şekli ve ödemelerin taksitle olması durumunda varsa uygulanacak faiz oranı ya da gider payı ayrıca tarifede belirtilir.

Gider Payı

Madde 9 - Gider payı, tarifelerin hazırlanması, sigorta poliçelerinin düzenlenmesi, primlerin tahsil edilmesi, personel ve ilgili diğer giderler için hesaplanan miktardır.

Gider payının belirlenmesinde kullanılan istatistiki veriler ile hesaplama esas ve usulleri teknik esaslarla birlikte Müsteşarlığa gönderilir.

Gider payı, tarife primi, riziko primi, birikim primi veya sigorta teminatı üzerinden hesaplanır.

Aracı Komisyonu

Madde 10 - Aracı komisyonu, sigorta aracılara aracılık faaliyetleri dolayısıyla sigorta primleri veya teminatları üzerinden ödenen miktardır.

Birikim priminin alındığı bir yıldan uzun süreli ferdi ve grup hayat sigortalarında birinci yıl komisyon oranı, birinci yıla ait tarife priminin yüzde 45'ini; ikinci yıl komisyon oranı, ikinci yıla ait tarife priminin yüzde 20'sini; üçüncü yıl komisyon oranı, üçüncü yıla ait tarife priminin yüzde 15'ini geçemez. Yıllar itibariyle ödenen komisyon oranlarının toplamı yüzde 80'ni geçmemek kaydıyla müteakip yıllarda da komisyon verilebilir.

Yıllık ferdi ve grup hayat sigortalarında komisyon oranı yıllık tarife priminin yüzde 25'ini geçemez.

Diğer ferdi sigortalar ve grup sigortaları için, aracı komisyonları, tek prim ödeme durumunda tarife priminin yüzde 15'ini, yıllık ödemeler için birikim priminin alındığı hayat sigortalarındaki komisyon oranlarını veya her yılki tarife priminin yüzde 20'sini geçemez.

Müştaşarlık, sigorta aracılara ödenecek komisyon oranlarını değiştirmeye yetkilidir.

Teknik Faiz

Madde 11 - Teknik faiz; teknik karşılıklar, primler ve kâr payı karşılıklarının garanti edilen kısmının hesaplanmasında kullanılan faiz oranıdır.

Teknik faiz oranı; tarifenin teknik esaslarına veya uygulanacak kâr payı teknik esaslarına, tarifenin endekslendiği para birimine veya varlığa, karşılıkların yatırıldığı varlıkların getirilerine, gelecekte yatırıma yönlendirilecek varlıkların beklenen getirilerine, ülkenin değişen ekonomik koşullarına ve şirketin mali bünyesine göre ihtiyatlı olarak seçilir.

Bir yıllık hayat sigortalarında teknik faiz oranı, bir yıldan uzun süreli hayat sigortalarına göre farklı oranda belirlenebilir.

Müştaşarlık gerekli gördüğü takdirde teknik faiz oranının asgari ve azami oranlarını belirleyebilir.

Ölüm Düzeyi ve Hastalık Düzeyi Tabloları

Madde 12 - Ölüm düzeyi (mortalite) tabloları; belirli bir nüfus topluluğunun gözlem altında tutularak oluşturulan yaşama ve ölüm istatistiklerine göre elde edilen sonuçlardan her bir yaşta bir yıl içerisinde kaç kişinin hayatta kalacağını, kaç kişinin öleceğinin öngörüldüğü tablolardır.

İskonto edilmiş ölüm düzeyi (komütasyon) tabloları; ölüm düzeyi tablosuna göre bulunan oranların birim değer olarak kabul edilerek, bu değerlere teknik faiz oranı uygulanmak suretiyle elde edilen tablolardır.

Hastalık düzeyi (morbidite) tabloları; belirli bir nüfus topluluğunun veya belli yaş gruplarına göre sınıflandırılan kişilerin gözlem altında tutularak oluşturulan hastalanma, yaralanma ve malul olma istatistiklerine göre elde edilen tablolardır.

Riziko priminin belirlenmesinde kullanılan ölüm düzeyi, iskonto edilmiş ölüm düzeyi ve hastalık düzeyi tabloları ihtiyatlı olarak seçilir. Müsteşarlık ölüm düzeyi ve hastalık düzeyi tablolarını sigorta şirketlerinin portföylerinin sonuçlarına veya Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre belirleyebilir. Müsteşarlık, Birliğin uygun görüşü alınarak oluşturulacak tabloları ve portföy sonuçlarına ilişkin verileri yıl sonu itibarıyla sigorta şirketlerinden isteyebilir. Birlik bu tabloları konsolide ederek Müsteşarlığa ve sigorta şirketlerine gönderir. En az 10 yıllık istatistik verileri bulunan ve anılan tablolarda kendi portföy sonuçlarına göre değişiklik yapmak isteyen şirketler oluşturacakları ölüm düzeyi ve hastalık düzeyi tablolarını ilgili istatistik verileri, hesaplama yöntemi ve varsayımları ile birlikte onaylanmak üzere Müsteşarlığa gönderirler.

Hayat Sigortası Tarifesi

Madde 13 - Hayat sigortası tarifesi; prim ve matematik karşılık tabloları ve bunların hesaplanmasında kullanılan riziko primi, varsa birikim primi, gider payı, sigorta aracılara ödenen komisyonlar, ilgili kâr payı dağıtım planı ile iştirak, tenzil ve matematik karşılıkların hesaplanmasının ve formüllerinin yer aldığı teknik esaslardan oluşur.

Sigorta Süresi

Madde 14 - Birikim priminin alındığı hayat sigortalarında sigorta süresi 10 yıldan az olamaz. Tarifedeki azami yaş sınırının sigortalının yaşı nedeniyle bu sürenin altında olması durumunda veya tarifenin özelliği nedeniyle sigorta süresi daha kısa olabilir.

Tarifelere İlişkin Teknik Esaslar

Madde 15- Sigorta şirketlerinin hayat sigortası tarifelerine ilişkin teknik esasları aşağıdaki ana ilkeleri kapsayacak şekilde düzenlenir:

- a) Riziko primi Müsteşarlıkça uygun görülen ölüm düzeyi, iskonto edilmiş ölüm düzeyi ve hastalık düzeyi tablolarına uygun olarak sigortalının gerçek yaşına göre hesaplanır. Ancak, ölüm ihtimaline bağlı grup hayat sigortalarında gerekli olduğu ve Müsteşarlıkça uygun görüldüğü takdirde her yıl hesaplanarak güncelleştirilmesi kaydıyla ortalama yaş kullanılabilir.
- b) Sigorta teminatları, sigortalının riski aynı kalmak kaydıyla ekonomik koşullara ve sigorta ettirenlerin taleplerine göre değişebilir veya değişik seçenekler içeren bir yapıda düzenlenir.
- c) Sigorta teminatlarının ve birikimlerin enflasyona karşı korunmasını sağlamak amacıyla TEFİ artış oranına, bir varlığa veya varlık grubuna endeksli sigortalarda teminatlar ve primler de aynı endekse göre belirlenir. Tarifelerin teknik esasları endekslemeye yönelik değişiklikleri içerecek yapıda olmak zorundadır.

Tarifelere ait kâr payı teknik esaslarında bir varlık grubuna endeksli sözleşmeler için varlıkların oranları açık olarak belirtilir.

- d) Sigorta tarifesinin adı, konusu ve verilen teminatlar açık bir şekilde belirtilmeli ve içerik olarak birbirleriyle uyumlu olmalıdır.

- e) Birikim priminin alınmadığı tarifelerde varsa aktüeryal matematik karşılıklara istinaden kâr payı dağıtılıp dağıtılmayacağı belirtilir.
- f) Yabancı para veya bir varlığa endeksli tarifelerin Türk Lirası üzerinden yapılan tarifelere veya diğer bir varlığa endeksli tarifelere dönüştürülüp dönüştürülemeyeceği ve buna ilişkin uygulama esasları açık olarak yazılır.
- g) Tarifeye ait gider payları ve teknik faiz oranı belirtilir.
- h) Grup sigorta sözleşmesinin akdedilmesi sırasında gruba dahil sigortalı sayısı 10 kişiden az olamaz.
- i) Gider payına dayanak oluşturan veriler tarife ekinde belirtilir.

Tarifelerin Teminat Şart ve Esaslarının Onaylanması

Madde 16 - Hayat sigortası tarifelerinin uygulamaya konulabilmesi Müsteşarlığın onayına bağlıdır. Ferdi veya grup sigortalarına ait tarifeler, riziko primi hesabında kullanılan ölüm düzeyi, iskonto edilmiş ölüm düzeyi ve hastalık düzeyi tabloları sorumlu aktüer tarafından imzalanmış olarak onaylanmak üzere Müsteşarlığa gönderilir.

Tarifelerin esas ve şartları sigortacılık mevzuatına aykırı olamaz. Müsteşarlık, tarife esas ve şartları ile sigorta sözleşmelerinde mevzuata ve sigortacılık esaslarına aykırı bulunan veya sigortalıların, sigorta ettiren ve lehdarlarının hak ve menfaatlerinin korunması açısından uygulanmalarında sakınca görülen hususların değiştirilmesini talep edebilir.

Onaylı tarifelerin teknik esaslarında yapılması gereken değişiklikler, gerekçeleri ile birlikte sorumlu aktüer tarafından imzalanmış olarak onaylanmak üzere Müsteşarlığa gönderilir.

Sigortalının Değişmesi

Madde 17 - Sigorta şirketi ve sigorta ettiren anlaşarak sigortalıyı değiştirebilirler. Ancak bu durum riziko primini etkiliyorsa sigortalıya ait riziko primi yeniden hesaplanır.

Hayat Sigortaları İlk Primi

Madde 18- Hayat sigorta sözleşmelerinin yapılmasına dair teklifnamenin sigorta şirketine ulaştığı tarihten itibaren 30 gün içerisinde sigorta şirketi tarafından red edilmemesi halinde sigorta sözleşmesi yapılmış olur.

Sözleşme yapılmadan önce tahsil edilen paralar sözleşmenin kurulmasından sonra prim veya primin ilk taksidi olarak kabul ya da primin ilk taksitine mahsup edilir.

Teklifin sigorta şirketince kabul edilmemesi halinde, sözleşmenin yapılmasından önce alınan paralar hiçbir kesinti yapılmadan derhal ilgiliye iade edilir.

Bu maddede belirtilen hususlar, tahsil edilen para için verilen makbuza açık bir şekilde yazılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Teknik Karşılıklar

Teknik Karşılıklar

Madde 19 - Sigorta şirketleri, sigorta sözleşmelerinden doğan yükümlülükleri için müteakip maddelerde belirtilen esaslara göre teknik karşılık ayırmak zorundadırlar.

Teknik karşılıklar; matematik karşılıklar, muallak tazminat karşılığı ile cari rizikolar karşılıkları toplamından oluşur.

Matematik Karşılıklar

Madde 20- Matematik karşılıklar yürürlükte bulunan her bir sözleşme için tarifedeki teknik esaslara göre ayrı ayrı hesaplanan aktüeryal matematik karşılıklar ve kâr payı karşılıkları toplamından oluşur.

- a) Aktüeryal matematik karşılıklar: Sigorta şirketinin üstlendiği riziko için alınan primler ile sigorta ettirenler ile lehdarlara olan yükümlülüklerinin peşin değerleri arasındaki farktır. Aktüeryal matematik karşılıklar, bir yıldan uzun süreli hayat sigortaları için tarifelerin onaylı teknik esaslarında belirtilen formül veya esaslara göre ayrılır.

Aktüeryal matematik karşılıklar, sigortacının ileride yerine getireceği yükümlülüklerinin peşin değeri ile sigorta ettiren tarafından ileride ödenecek primlerin bugünkü değeri arasındaki farkın bulunması şeklinde (prospektif yöntem) hesaplanır. Ancak, aktüeryal matematik karşılıkların sigorta ettirenin ödediği primlerin sonuç değeri ile sigortacının üstlendiği rizikonun sonuç değeri arasındaki farkın hesaplanması şeklinde (retrospektif yöntem) veya Müsteşarlıkça kabul edilen genel kabul görmüş aktüeryal yöntemlere göre hesaplanması halinde bulunan aktüeryal matematik karşılıklar toplamı bu toplamdan az olamaz.

Aktüeryal matematik karşılığın negatif olarak hesaplandığı durumlarda bu değer sıfır olarak kabul edilir.

Birikim priminin de alındığı hayat sigortalarında aktüeryal matematik karşılık, primlerin birikime kalan kısmı ile birikmiş aktüeryal matematik karşılıklar toplamıdır. Aktüeryal matematik karşılıklar tarifinin teknik özelliklerine göre tahakkuk veya tahsil esasına göre hesaplanabilir.

- b) Kâr payı karşılıkları: Sigorta şirketlerinin kâr payı vermeyi taahhüt ettikleri sözleşmeler için sigorta ettirenler ile lehdarlara olan yükümlülüklerine istinaden ayrılan karşılıkların yatırıldıkları varlıkların gelirlerinden, onaylı kâr payı teknik esaslarında belirtilen kâr payı dağıtım sistemine göre hesaplanan teknik faiz geliri ile sınırlı olmak kaydıyla garanti edilen kısmın dışında kalan miktar ile önceki yıllara ait birikmiş kâr payı karşılıklarından oluşur.

Muallak Tazminat Karşılıkları

Madde 21- Tahakkuk etmiş veya hesaben tespit edilmiş ancak ödenmemiş tazminat bedellerinden veya bu hesaplama yapılamamış ise tahmini değerlerden oluşur.

Cari Rizikolar Karşılıkları

Madde 22 - Cari rizikolar karşılıkları, yürürlükte bulunan yıllık sigortalar ile süresi bir yılı aşan birikim priminin de alındığı hayat sigortaları için tahakkuk etmiş primlerden, komisyonlar ile gider payları ve varsa birikime kalan kısım düşüldükten sonra kalan tutarın ertesi yıla sarkan kısmından oluşur.

Teknik Karşılıkların Hesaplanma İlkeleri

Madde 23 - Sigorta şirketleri teknik karşılıkların hesaplanmasında aşağıdaki genel ilkelere uymak zorundadırlar:

- a) Ayrı hesaplama ilkesi: Teknik karşılıklar her bir sözleşmenin onaylı teknik esaslarına göre poliçe bazında hesaplanır. Karşılıkların hesaplanmasında gerektiğinde tahmin yöntemleri ve genelleştirmeler kullanılabilir. Ancak bu şekilde bulunan karşılık miktarları poliçe bazında hesaplanma halinde bulunacak miktarlardan az olamaz.
- b) İhtiyatlı hesaplama ilkesi: Teknik karşılıkların hesaplanmasında kullanılacak, ölüm düzeyi, iskonto edilmiş ölüm düzeyi ve hastalık düzeyi tabloları ve diğer tablolar ile teknik faiz oranı ve gider payları ihtiyatlı olarak seçilir.
- c) Hesaplama yönteminin sözleşme süresince devamlılığı: Teknik karşılıkların hesaplanmasında kullanılan yöntemler ve varsayımlar sözleşme süresince sigorta ettirenin ve lehdarın aleyhine değiştirilemez.
- d) Hesaplanma dönemi: Birikim priminin de alındığı hayat sigortalarında matematik karşılıklar, her bir sözleşme için, primlerin sigorta şirketine intikal ettiği günü takip eden ilk iş günü itibarıyla hesaplanır.

Diğer hayat sigortalarında aktüeryal matematik karşılıkların günlük olarak hesaplanmadığı hallerde, sigorta şirketleri, sigorta ettiren başvurduğu takdirde, sigorta sözleşmesinden doğan tazminat alacağını günü gününe hesaplayarak sigorta ettirenlere beyan edilebilmesi için gerekli her türlü tedbiri almak zorundadırlar. Yapılan incelemelerde sigorta ettirenlere bu beyanı yapmadığı veya yapamadığı tespit edilen sigorta şirketleri, Müsteşarlığın yazılı uyarısı üzerine en geç üç ay içinde matematik karşılıkları günlük olarak hesaplayacakları bir düzeni tesis etmek zorundadırlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklar**

Karşılıkların Yatırılacağı Varlıkların Türleri

Madde 24 - Sigorta şirketleri, matematik karşılıkları aşağıda gösterilen kıymetlere yatırılırlar:

- a) Türk Lirası,
- b) T.C. Merkez Bankası tarafından alım satımı yapılan dövizler,
- c) Vadesiz Türk Lirası mevduatı,
- d) Vadeli Türk Lirası mevduatı,
- e) Döviz tevdiat hesapları,

- f) Poliçe üzerine verilen krediler,
- g) Yatırım fonu katılma belgeleri,
- h) Kâr-zarar ortaklığı belgesi,
- i) Hazine bonusu,
- j) Devlet tahvili,
- k) Dövizde endeksli tahvil,
- l) Gelir ortaklığı senedi,
- m) Özel sektör tahvili,
- n) Banka ve finansman bonoları,
- o) Varlığa dayalı menkul kıymetler,
- p) Hisse senetleri,
- q) Gayrimenkuller ve gayrimenkul sertifikası,
- r) Repo,
- s) Gerçek kişilere ipotek karşılığı verilen uzun vadeli krediler,
- t) Müsteşarlıkça belirlenen diğer para ve sermaye piyasası araçları.

Varlıklara İlişkin Sınırlandırmalar

Madde 25 - Sigorta şirketlerinin bir varlığa veya varlık grubuna ait matematik karşılıklar toplamı aşağıdaki oranları aşamaz.

- a) Menkul kıymetlere ilişkin sınırlamalar:
 - 1) Sigorta şirketinin, sermayesinin yüzde 10'dan fazlasına sahip olan genel ve katma bütçeli idareler ile kamu iktisadi teşekkülleri dışındaki hissedarlarının, yönetim kurulu başkan ve üyelerinin, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının ayrı ayrı ya da birlikte sermayelerinin yüzde 20'sinden fazlasına sahip oldukları ortaklıkların menkul kıymetlerinin toplamı, toplam matematik karşılıkların yüzde 20'sini,
 - 2) Bir ortaklığa ait menkul kıymetlerin toplamı, toplam matematik karşılıkların yüzde 2'sini,
 - 3) Bir ortaklığa ait hisse senetlerinin toplamı, toplam matematik karşılıkların yüzde 1'ini,
 - 4) Doğrudan veya dolaylı olarak yüzde 10 ortaklık ilişkisi içinde olan bir sermaye grubuna ait menkul kıymetlerin toplamı, toplam matematik karşılıkların yüzde 10'unu,
 - 5) Sigorta şirketinin yüzde 10 veya daha fazla paya sahip olduğu doğrudan veya dolaylı iştiraklerine ait menkul kıymetlerin toplamı, toplam matematik karşılıkların yüzde 10'unu,
 - 6) Borsada işlem gören hisse senetlerinin toplamı, toplam matematik karşılıkların yüzde 25'ini,
 - 7) Borsada işlem görmeyen hisse senetleri, toplam matematik karşılıkların yüzde 1'ini,
 - 8) Bir kurucuya ait yatırım fonu katılma belgelerinin toplamı, toplam matematik karşılıkların yüzde 10'unu,
 - 9) Devlet tarafından garanti edilmeyen menkul kıymetler, toplam menkul kıymetlerin yüzde 70'ini,
 - 10) Vadeli mevduatın toplamı, matematik karşılıklar toplamının yüzde 75'ini, bir bankadaki vadeli mevduat toplamı ise matematik karşılıklar toplamının yüzde 15'ini, aşamaz.

Bu oranlar, portföy değerinin değişmesi veya rüçhan haklarının kullanılması nedeniyle aşıldığı takdirde, aşan kısım en geç iki ay içerisinde elden çıkarılır. Bu süre, gerekli görülen hallerde Müsteşarlıkça iki ay daha uzatılabilir.

b) Diğer sınırlamalar:

- 1) Gayrimenkullerin ve gayrimenkul sertifikalarının toplamı, toplam matematik karşılıkların yüzde 15'ini,
- 2) Bir gayrimenkul, birbirine bitişik veya birbirleriyle bağlantılı gayrimenkuller ile bunlardan birine gelecek zararın diğerini etkileyebileceği gayrimenkullerin toplamı, matematik karşılıklar toplamının yüzde 3'ünü,
- 3) Nakit olarak tutulan Türk Lirası ve vadesiz mevduatın toplamı, toplam matematik karşılıkların yüzde 3'ünü,
- 4) Efektif olarak tutulan döviz varlıklarının toplamı, toplam matematik karşılıkların yüzde 3'ünü,
- 5) Gerçek kişilere ipotek karşılığı verilen uzun vadeli kredilerin toplamı, toplam matematik karşılıkların yüzde 5'ini, bir gerçek kişiye verilen ipotek karşılığı kredilerin toplamı ise toplam matematik karşılıkların binde 1'ini

aşamaz.

Sigorta şirketlerinin sigorta ettirenlere ve lehdarlara olan yükümlülükleri nedeniyle veya zorunlu olarak bu sınırlamaların geçici olarak aşılması Müsteşarlığın iznine tabidir.

Varlıkların Yönetilmesi

Madde 26- Matematik karşılıkların yatırıldığı varlıklar sigorta ettiren ve lehdarlar adına riskin dağıtılması ilkesi ve iyiniyet kuralları esasına göre yönetilir.

Varlıkların yönetilmesinde aşağıdaki hususlar gözönünde tutulur:

- a) Sigorta şirketleri, riskin dağıtılması ilkesine ve optimal getiri sağlanmasına yönelik olarak, portföylerini bu yönetmelikte belirtilen sınırlamalara, şirketin yatırım politikalarına ve sigorta sözleşmelerinden doğan yükümlülüklerinin niteliğine göre uygun portföy dağılımını oluştururlar.
- b) Matematik karşılıkların yatırıldığı varlıklar, Kanun hükümleri gereğince teminat olarak gösterilme ve portföy yönetimi dışında başka hiçbir amaçla kullanılamazlar.
- c) Borsada işlem gören varlıklardan karşılık olarak gösterilenlerin alım ve satımları borsa kanalıyla yapılır.
- d) Karşılık olarak gösterilen hisse senetlerinin seçiminde, borsaya kote edilmiş olanların son üç yıldır kâr etmiş veya son üç yıldır kârdan temettü dağıtmış şirketlerin işlem gören hisse senetleri olmasına dikkat edilir.
- e) Hisse senedi dışındaki diğer özel sektör menkul kıymetlerinin alımında son üç yılda kâr etmiş şirketlerin menkul kıymetleri tercih edilir.
- f) Sigorta şirketleri, portföy yönetimi ve matematik karşılıklardan yapılacak ödemelerin karşılanması amacı dışında nakit varlık bulunduramazlar.
- g) Gayrimenkuller ile borsada işlem görmeyen menkul kıymetler, para ve sermaye piyasalarında değer tespiti yapılamayan varlıkların alım ve satımında piyasa değeri hiçbir şüpheye yer vermeyecek şekilde tespit edilir.

Karşılıkların Yatırıldığı Varlıkların Değişmesi

Madde 27 - Müsteşarlık, sigorta ettirenler ile lehdarların hak ve menfaatlerinin korunması ve sigorta şirketinin mali bünyesi ile ilgili alınacak tedbirler çerçevesinde karşılık olarak gösterilen varlıkları kabul veya reddetmeye, aynı miktarda bir başka varlıkla değiştirmeye yetkilidir.

Yabancı Paraya veya Bir Varlığa Endeksli Yükümlülükler

Madde 28 - Sigorta şirketleri, sigorta sözleşmelerinden doğan yabancı paraya veya bir varlığa endeksli yükümlülükleri ile orantılı olarak ilgili yabancı para veya yabancı paraya endeksli yeterli miktarda varlık bulundurmak zorundadırlar.

Yabancı para yükümlülük kur riski oranı, sigorta şirketlerinin matematik karşılıklarının yatırıldığı yabancı para veya yabancı paraya endeksli varlıklarının toplamının, yabancı paraya endeksli yükümlülüklerinin toplamına oranıdır.

Yabancı para yükümlülük kur riski oranı, ABD Doları, Alman Markı ve diğer konvertibl paraların ABD Doları karşılıkları üzerinden her bir kategori itibariyle ve ayrıca bunların toplam ABD Doları karşılıkları üzerinden hesaplanır.

Yabancı para yükümlülük kur riski oranı, her bir kategori için yüzde 50'den az ve yüzde 150'den fazla olamaz.

Sigorta şirketi, yabancı ülkede düzenlediği sözleşmelerden doğan yükümlülükleri için o ülkenin para birimi cinsinden veya para birimine endeksli yeterli varlık bulundurur.

Bir varlığa veya varlık grubuna endeksli sigortalarda karşılıklar aynı türdeki varlıklara ve bunların oranlarına göre yatırılır. Sigorta şirketi yeterli risk dağılımı sağlar ve varlıkların günlük olarak değer tespitinin yapılabilmesine yönelik tedbirleri alır.

Varlıkların Saklanması

Madde 29 - Sigorta şirketleri, yurtdışı işler hariç olmak üzere karşılıkların yatırıldığı varlıkları serbest hesaplarından ayrı olarak yurtiçinde muhafaza ederler. Karşılıkların yatırıldığı varlıklar veya bunlara ilişkin belgeler her an denetime hazır bulundurulur.

BEŞİNCİ BÖLÜM **Kâr Payı**

Kâr Payı

Madde 30 - Sigorta şirketleri, yaşama ihtimaline bağlı sigortalar ile birikim priminin alındığı her sigorta sözleşmesine, primin şirkete intikalini takibeden ilk işgününden itibaren sözleşmenin sona erdiği tarihe kadar gün esasına göre kâr payı dağıtmak zorundadırlar.

Ölüm ihtimaline bağlı sigortalara kâr payı verilmesi halinde buna ilişkin esas ve usuller ayrıca teknik esaslarda belirtilir.

Yatırıma Yönlendirilecek Miktar

Madde 31 - Sigorta şirketleri, sigorta ettirenler ve lehdarlara ait kâr payına esas olan önceki yıllara ilişkin matematik karşılıklar ile cari yıla ait matematik karşılıklarının toplamını günlük olarak yatırıma yönlendirmek zorundadırlar.

Kâr Payının Hesaplanması

Madde 32 - Kâr payları; sigorta ettirenler tarafından ödenen primlerin sigorta şirketine intikal ettiği günü takibeden ilk işgününden itibaren matematik karşılık olarak gösterilen varlıkların getirileri üzerinden her bir sözleşme için ilgili teknik esaslara göre ayrı ayrı hesaplanır.

Sigorta şirketinin birden fazla kâr payı dağıtım esaslarının veya tarife grubunun olması halinde bunlara ilişkin tüm işlemler ayrı hesaplarda takip edilir.

Kâr Payı Oranı

Madde 33 - Kâr payı oranı, matematik karşılıkların yatırıldığı varlıklardan yıl içerisinde elde edilen gelirlerin bu Yönetmelik hükümlerine ve genel kabul görmüş muhasebe kurallarına göre hesaplanan net yatırım geliri oranıdır. Kâr payı oranı her bir tarife grubu veya kâr payı teknik esası için ayrı olarak hesaplanır.

Kâr payı oranının hesaplanması, ilânı, varlıkların değerlendirme yöntemleri, düzenlenecek tablolar ve hesap özetlerine ilişkin esas ve usuller Müsteşarlıkça belirlenir.

Kâr Payı Dağıtım Esasları

Madde 34 - Kâr payı her bir sigorta sözleşmesi için aşağıda belirtilen esaslara göre hesaplanır:

- a) Kâr payı poliçe bazında hesaplanır.
- b) Tarife grupları için kâr payı dağıtım esasları farklı olabilir.
- c) Bir varlığa veya varlık grubuna endeksli sigortalara ait kâr payı dağıtım esasları tarifelerin özelliklerine göre yapılır.
- d) Kâr payı yürürlükte olan sözleşmelere dağıtılır.
- e) Sözleşmeler için matematik karşılıkların ayrılmamış veya bu karşılıklar için teminatın tesis edilmemiş olması, bu sözleşmelere kâr payı dağıtımını engellemez.
- f) Sigorta şirketi eksik ayrılan veya kâr payına yönlendirilmeyen karşılıklara ilişkin olarak sigorta ettirenlerin ya da lehdarların uğradığı zararın karşılanması amacıyla mevcut ekonomik koşullara ve portföy gelirlerine göre dağıtılacak kâr payına ilişkin esasları tarifede belirtir.
- g) Matematik karşılıkların yatırıldığı varlıkların her türlü neması da dağıtılacak kâr payına eklenir.
- h) Karşılıkların yatırıldığı gayrimenkullere ait yeniden değerlendirme karşılıkları ve borsada işlem görmeyen hisse senetlerine ait bedelsiz hisse senetleri geçici kâr payı hesabında her bir sözleşme için ayrı ayrı takip edilir. Ancak, geçici kâr payı hesabında biriken değerler nakde çevrilmeden lehdarlara ya da sigorta ettirenlere ödenmeyebilir.

Geçici kâr payı hesabı kâr payı oranının hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Hayat Sigortası Hesaplarının Verimi

Madde 35 - Sigorta şirketleri, hayat sigortaları matematik karşılıklarının yatırım geliri oranlarının ilgili tarifenin teknik faiz oranını ve TEFE artış oranını aşması için gerekli tedbirleri alırlar.

Sigorta şirketlerinin yıllar itibariyle kâr payı oranları alternatif yatırım araçlarının ortalama getirilerine yakın olmak zorundadır. Birbirini izleyen altışar aylık iki dönemde veya yıllık kâr payı oranının TEFE artış oranının veya yükümlülüklerin yabancı paraya endeksli olması halinde ise ilgili yabancı paranın kur artış oranının altında kalması durumunda, izleyen iki yıllık bir süre için ilave yatırımların yüzde 75'i, getirisi TEFE artışına endeksli en az beş yıl vadeli Devlet tahviline yatırılır. Müsteşarlık gerekli gördüğü takdirde bu oranı azaltabilir.

İşletme Masrafı

Madde 36 - Sigorta şirketi, hayat sigortası hesabının gelirlerinden kâr payı oranının teknik faiz oranını aşması kaydıyla azami yüzde 10 işletme masrafı kesintisi yapabilir.

İşletme masrafı kesinti oranı tarifeye ilişkin kâr payı teknik esaslarında belirtilir.

Kâr Payı Kalıntısı

Madde 37 - İptal edilen sözleşmelere ait kâr payı karşılıkları cari yıl kâr payı kalıntısını oluşturur. Kâr payı kalıntıları yıl sonu itibariyle yürürlükte olana sözleşmelere kâr payı olarak dağıtılır. Ancak, sigorta şirketinin matematik karşılıkların ve sözleşmelerin iptal oranlarının bu yönetmelikte belirtilen azami oranları aşması halinde kâr payı kalıntısının o yıla ait kâr payı gelirinin yüzde 5'ini aşan kısmı ertesi yıla devredilir.

Kâr payı dağıtım esasları farklı olan tarifelerdeki kâr payı kalıntısı ait olduğu tarife grubuna gelir kaydedilir. Ancak, ilgili tarife grubuna ait yürürlükte sözleşme kalmaması halinde kâr payı kalıntısı diğer tarife gruplarına orantılı olarak dağıtılır.

Karşılıkların Yatırıldığı Varlıkların Teminat Olarak Gösterilmesi

Madde 38 - Hayat sigortası teknik karşılıklarının yatırıldığı varlıklar kısmen veya tamamen teminat olarak gösterilebilir. Ancak, bu varlıkların teminat olarak gösterilmiş olması, bunların nemalarının kâr payı olarak dağıtılmasına engel oluşturmaz.

ALTINCI BÖLÜM

Hayat Sigortası Portföyüne İlişkin Bilgiler

İptaller

Madde 39 - Sigorta şirketleri, sözleşmelerin fesih ve iptal nedenlerinin azaltılması ile devamlılığın sağlanması için gerekli tedbirleri alır.

Sigorta şirketleri aşağıdaki iptal oranlarını hesaplamak ve takip etmek zorundadırlar:

- a) Sözleşmelerin iptal oranı; ilgili tarifenin teknik esaslarına göre tenzil veya iştirah haklarından yararlanamayan sözleşmelerden prim ödenmemesi veya diğer nedenlerle iptal edilen sözleşmelerin aynı tarife grubunda aynı özelliğe sahip toplam sözleşmelere oranıdır.

- b) Matematik karşılıkların iptal oranı; ilgili tarifenin teknik esaslarına göre tenzil ve iştirah hakkından yararlanamayan sözleşmelerden prim ödenmemesi veya diğer nedenlerle iptal edilen sözleşmelere ait matematik karşılıkların aynı tarife grubunda aynı özelliğe sahip sözleşmelere ait toplam matematik karşılıklara oranıdır.

Sözleşmelerin iptal oranı ve matematik karşılıkların iptal oranı sözleşme başlangıç tarihinden itibaren geçen 14 aylık süreler için de hesaplanır.

İptal oranları her üç ayda bir hesaplanarak ait olduğu üç aylık dönemi takip eden iki ay içinde Müsteşarlığa gönderilir.

Sigorta şirketi, bir tarifeye ait matematik karşılıkların iptal oranının yüzde 25'i veya sözleşmelerin iptal oranının yüzde 30'u aşması halinde iptal oranlarının yüksek olmasının gerekçelerini araştırarak alınan tedbirleri sorumlu aktüerin hazırlayacağı ek rapor ile birlikte iki ay içerisinde Müsteşarlığa gönderir. 14 aylık iptal oranlarında ise bu oranların 10 puan eksiği uygulanır.

Alınan önlemlere rağmen iptal oranlarının azaltılamaması halinde Müsteşarlık ilgili tarifeyle ilişkin gerekli tedbirleri alır. Tedbirlere rağmen durumun düzeltilememesi nedeniyle sigorta şirketinin hayat sigortası portföyüne ilişkin iptal oranlarının bu oranı aşması halinde ise Kanunun 3'üncü ve 20'nci maddelerine göre işlem yapılır.

Sigorta şirketleri, sözleşmelerin iptal oranının ve matematik karşılıkların iptal oranının her bir sözleşme ve tarife için hesaplanabilmesine yönelik gerekli tedbirleri alır ve iptal oranları ile ilgili; acente ve tali acenteler, prim miktarı, ödeme sıklığı, coğrafi bölge, yaş grubu, cinsiyet ve diğer bilgileri bilgisayar ortamında da saklar.

Hayat Sigortalarına İlişkin Tablolar

Madde 40 - Sigorta şirketleri, hayat sigortası portföyü, teknik karşılıklar ve kârpayı hesapları, iptaller, prim üretimi, harcamalara ilişkin istatistiki bilgi ve tabloları hazırlayarak Müsteşarlığa gönderirler.

Sigorta şirketlerinin hazırlayacakları istatistiki bilgilerin kapsamı ve tabloların içeriği ile gönderilme dönemleri Müsteşarlıkça düzenlenir.

Hayat Sigortalarına İlişkin Oranlar

Madde 41 - Sigorta şirketleri, iptallere, prim ödemesi devam eden sözleşmelere, hayat sigortası hesaplarının verimine, kâr payı oranına, tenzil, iştirah ve portföy hareketlerine komisyon, idare ve tahsil masraflarına, tahsilat ve prim üretimi ile Müsteşarlıkça belirlenecek diğer oranlara ilişkin istatistiki verileri oluşturmak zorundadırlar.

YEDİNCİ BÖLÜM

Aktüerler

Aktüerler

Madde 42 - Hayat branşında faaliyet gösteren sigorta şirketleri sorumlu aktüer ve sigortacılık faaliyetlerinin hacmi ile orantılı olarak yeterli sayıda aktüer istihdam ederler.

Sigorta şirketlerinin hayat branşındaki faaliyetleri ile ilgili ilk değerlendirme şirket nezdinde sorumlu aktüerler tarafından yapılır. Bu değerlendirmede, sigorta şirketinin, sigorta ettirenlere ve lehdarlara olan yükümlülüklerini karşılayacak yeterlilikte olup olmadığı tespit edilir.

Sorumlu aktüerler, mesleklerinin icrası sırasında onayladıkları belgelerin ve hesaplamaların, düzenlenen tabloların sigorta ettirenlerin, sigortalıların ve lehdarlarının hak ve menfaatlerini olumsuz yönde etkilememesi, sigorta şirketlerinin mali bünyelerini zayıflatmaması ve sigortacılık mevzuatı ile aktüerya ilkelerine uygun olmasından sorumludurlar.

Aktüerya Raporu

Madde 43 - Sorumlu aktüerler, sigorta şirketinin hayat sigortacılığı faaliyetleri ile ilgili olarak yıl sonu itibariyle hazırladıkları "Aktüerya Raporu"nu şirket genel müdür veya genel müdür yardımcısınınca imzalanmış bir yazı ile birlikte her yılın en geç Mart ayı sonuna kadar Müsteşarlığa göndermek zorundadırlar.

Aktüerya raporunda, şirketin ürün yapısı, prim üretimi, yeni işler, harcama analizi, kâr payı dağıtımı, teknik karşılıklar ve karşılık olarak gösterilen varlıklar, yatırım analizi, iptaller ile hayat branşında sigorta şirketinin faaliyetlerinin geliştirilmesi ve varsa sorunların çözümüne yönelik olarak alınması gereken önlemler tarife gruplarına göre ayrıntılarıyla yer alır.

Aktüerya raporuna ilişkin esas ve usuller Müsteşarlıkça belirlenir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Diğer Hükümler

İlân ve Reklamlar

Madde 44 - İçerdiği bilgilerin açık ve kolayca anlaşılır bir şekilde belirtilmesi gereken sigorta ilân ve reklamı; kişileri sigorta sözleşmesi yapmaya davet eden ve bu amaçla dolaylı veya doğrudan bilgi içeren her türlü, broşür, açıklama, belge, fotoğraf, film veya çeşitli yayın araçlarından yapılan yayınlardır.

Sigorta şirketlerinin ilân ve reklamları aşağıda yer alan esaslara uygun olmalıdır:

- a) İlân ve reklamlar, sigorta şirketleri arasında haksız rekabete ve değerlendirmelere neden olamaz.
- b) Yanıltıcı, abartılı veya sigorta ettirenlerin ve lehdarların hak ve menfaatlerinin kapsamı konusunda yanılgılara neden olacak ifade ve bilgiler yer alamaz.
- c) Müsteşarlıkça belirlenen esaslar dışında muhtemel gelir, kâr payı veya enflasyon oranı kullanılarak tahmini tablolar oluşturulamaz.
- d) Varsayımlar ve ortalama rakamlar mümkün olduğunca kullanılamaz.
- e) Ürünlerin tanıtımında genel olarak hayat sigortalarının tanımı ön planda tutulur ve hiç bir şekilde diğer sigorta şirketlerinin ürünlerine yönelik ifadelere yer verilemez.

Kâr Payı Dağıtım Oranlarının İlânı

Madde 45 - Dağıtılacak kâr payı oranları, Müsteşarlıkça belirlenen esaslara uygun olarak Türkiye genelinde basımı ve dağıtımı yapılan günlük en az iki gazetede ilân edilir. Sigorta şirketinin tarife gruplarına veya kâr payı esasları farklı olan tarifeler için farklı kâr payı oranları hesaplandığı durumlarda her oran aynı şekilde ve birlikte ilân edilir.

Birikim priminin alındığı hayat sigortalarında en az beş yıldan beri yürürlükte olan sigorta sözleşmeleri için birikim miktarı, yatırım gelirleri ve ilgili diğer bilgileri lehdarlara veya sigorta ettirene yılda en az bir kez gönderilir.

Hayat Sigortası Aracılarına İlişkin Bilgiler

Madde 46 - Sigorta şirketi, hayat sigortası sözleşmesine ilişkin veriler ile birlikte akdedilen sözleşmelere aracılık edenlere ilişkin istatistiki bilgileri şirkette ve bilgisayar ortamında denetime hazır bulundurur.

Geçici Madde - Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce yürürlükteki mevzuata uygun olarak düzenlenen sözleşmeler, tarifeler ve kar payı dağıtım esasları, sigortalıların haklarını korumak üzere daha farklı bir uygulama gerekmedikçe, en geç 31.12.1997 tarihine kadar yeni tarifelere intibak ettirilir.

Yürürlük

Madde 47 - Bu Yönetmelik 01.08.1997 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 48 - Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yürütür.